

Гомель Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЙЧЫННІКАМІ

№ 58 (543).

Ліпень 1961 г.

Год выдання 7-ы

Самая вострая праблема

Гэтыя лічбы нельга не запомніць. Звыш 50 дзяржаў з насельніцтвам больш 1.700 мільёнаў чалавек, а гэта 80 працэнтаў насельніцтва ўсяго зямнога шара, удзельнічалі ў другой сусветнай вайне. Страты ваюючых бакоў—32 мільёны забітых і 35 мільёнаў пакаленых. Мы ўжо не гаворым аб ваенных выдатках і велізарных матэрыяльных стратах, панесеных усімі краінамі. Сапраўды мір быў здабыты цаной вялікіх ахвяр!

А як абстаіць справа сёння! Звыш 20 мільёнаў чалавек апрануты ў салдацкія шынялі. Кожнага з іх абслугоўваюць чатыры-пяць чалавек у прамысловасці, сельскай гаспадарцы, на транспарце, у навуковых устаноаах. У цэлым гэта велізарная армія ў 100 мільёнаў. Яна перавышае колькасць усяго мужчынскага насельніцтва краін Заходняй Еўропы. Мільёны таленавітых і працавітых людзей, творчая энергія якіх магла б многае зрабіць на карысць народу, заняты тым, што ствараюць усё больш жудасную зброю смерці і разбурэння.

Заняпад эканомікі, рост цен на тавары першай неабходнасці, скарачэнне рэальнай зароботнай платы, беспрацоўе— вось вынік гонкі ўзбраенняў, на якія на Захадзе затрачваюць велізарныя народныя сродкі. Па прызнанню амерыканскага друку, некаторыя віды ўзбраення, напрыклад, бамбардзіроўшчыкі «Б-58», абыходзяцца Злучаным Штатам пітаральна на вагу золата. І на самай справе: кожны фунт вагі гэтага самалёта каштуе 568 долараў, а фунт золата — 560. Ракетная сістэма «Атлас» каштуе 35 мільёнаў, атамная падводная лодка — ад 85 да 110 мільёнаў долараў. Іншымі словамі, бамбардзіроўшчык каштуе столькі ж, колькі 30 сучасных каменных школ або дзве сярэднія электрастанцыі. Заходнегерманскі ўрад траціць у год на аднаго студэнта 105 марак, а на аднаго салдата бундэсвера — 25 тысяч марак — у 238 разоў больш!

Самая вострая, самая галоўная праблема сучаснасці — разбраенне. «Ад таго, ці ўдасца знайсці правільнае рашэнне гэтай праблемы, будзе ў многім залежыць, куды пойдзе чалавецтва — да вайны з яе катастрафічнымі вынікамі або перамога справа міру» — гаварыў кіраўнік Саветаў урада М. С. Хрушчоў.

Горад нафтавікоў

НЕБІТ-ДАГ. Хутка расце горад туркменскіх нафтавікоў Небіт-Даг. Яго вуліцы — у рыштваннях новабудойляў. З паўднёва-заходняга боку горад адваівае сабе прастору ў пустыні. Тут ужо вырастае самы вялікі ў рэспубліцы хлебакамбінат, з'явіліся кварталы дамоў чыгуначнікаў, музычная школа-інтэрнат, шырокакранны кінатэатр. Каля 10 тысяч квадратных метраў жылой плошчы нафтавікі атрымалі ў гэтым годзе.

У калгасе «Чырвоны сцяг» Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці вырошчаны высокі ўраджай ільну. Добра працуе на ўборцы гэтай культуры Герой Сацыялістычнай Працы Іван Кулеш. На здымку: І. Кулеш, калгасніца Н. Пяшун і трактарыст М. Гавенька аглядаюць ільн.

Уводзіцца ў дзеянне новае абсталяванне

ГОМЕЛЬ. Калектыў кандытарскага камбіната «Спартак» паспяхова ажыццяўляе план комплекснай механізацыі працаёмкіх працэсаў. На прадпрыемстве ўведзены ў дзеянне 100-метровы транспарцёр. Па ім гатовая прадукцыя з цэхаў непасрэдна будзе падавацца на склад. З пускам яго скарацілася колькасць пераважак, для іншых жэт выслабаны два трактары. Заканчваецца выраб транспарцёра для падачы прадукцыі са склада непасрэдна ў вагоны.

У адным з цэхаў камбіната ўстаноўлены новы аэрагет для расфасовкі карамелі ў пакі. Новымі расфасавальнымі машынамі папоўніўся бісквітны цэх.

На прадпрыемстве завяршаецца стварэнне механізаванага цэха па выпуску пернікаў.

Брыгадзір нацельшчыкаў на будаўніцтве Бярозаўскай ДРЭС Міхаіл Мацюхін.

Набліжаючы далёкія міры

ПАСЕЛАК НАВУЧНЫ (Крымская вобласць). У Крымскай астрафізічнай абсерваторыі Акадэміі навук СССР паспяхова ідзе асваенне буйнейшага ў Еўропе люстранага тэлескопа з дыяметрам люстра ў 2,6 метра. Калектывам вучоных на чале з дырэктарам абсерваторыі членам-карэспандэнтам Акадэміі навук СССР А. В. Северным на гэтым інструменце атрыманы першыя здымкі пазагалактычных туманнасцей.

Спалучэнне магутнага рэфлектара з электронна-аптычным пераўтваральнікам дало магчымасць вучоным фатаграфаванне слабых, далёкіх зорных сістэм. Першыя ўжо здымкі, у прыватнасці здымкі пазагалактычнай туманнасці «Месяць 51», якая знаходзіцца ад нас на адлегласці парадку 10 мільёнаў светлавых год, пераканалі ў тым, што новы люстраны тэлескоп дапаможа савецкім астраномам вырашыць многія загадкі Сусвету.

Сто кіламетраў кніжных паліц

МАСКВА. Сталічныя будаўнікі закончылі закладку фундаменту асноўных збудаванняў Усесаюзнай дзяржаўнай бібліятэкі замежнай літаратуры. Гэта будзе адна з буйнейшых у свеце бібліятэк — у яе кнігасховішчах змесціцца звыш 4 мільёнаў тамоў выданняў больш чым на 100 мовах свету.

Новы будынак узводзіцца на набярэжнай ракі Яузы. Прасторны, светлы, сучаснай архітэктуры, ён будзе мець выгляд трапецыі з унутраным азелянімым дваром. Амаль на 100 кіламетраў працягнуліся 6 паліцы з кнігамі, калі выцягнуць іх у адну лінію.

У чытальных залах адначасова змогуць займацца да 700 чалавек. Акрамя таго, новая бібліятэка будзе мець лекторый, залу пасяджэнняў, выставачныя залы. Падача кніг поўнаасцю механізуецца.

Узвядзенне новага будынка мяркуецца закончыць у 1963 годзе.

Лепшая ткачыца Мінскага тоніасуконнага камбіната Варвара Саламаха.

Новы крылаты карабель

ГОРКІ. У гавані завода «Чырвоная Сормава» з'явіўся незвычайны па сваіх размерах крылаты сігарападобны карабель азёрнага тыпу «Спадарожнік». Тры камфартбельныя салоны ўмесцяць 300 пасажыраў — удвая больш, чым змяшчаў папярэднік «Спадарожнік» «Метэор».

Корпус карабля-прыгажуня зроблены не са сталі, як на звычайных суднах, а з лёгкага алюмініева-магніевага сплаву. Зроблены ён па найвышэй тэхналогіі — зварным спосабам без адзінай заклёпкі, што забяспечвае высокую трываласць корпуса.

«Спадарожнік» зможа развіваць скорасць 80 кіламетраў у гадзіну.

Новы карабель спушчаны на ваду. Ідуць адрэзачныя работы. Экспрэс пройдзе выпрабаванні на Волзе і Горкаўскім моры.

Кампазітар Ул. Алоўнікаў гутарыць з удзельнікамі мастацкай самадзейнасці.

Тэатр выехаў у вёску

ВІЦЕБСК. Калектыў Беларускага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа выехаў на гастролі ў сельскія раёны вобласці.

У гэтым годзе спектаклі тэатра прагледзелі ўжо многія тысячы сельскіх працаўнікоў. З пачатку года дадзена звыш 150 выязных спектакляў у раённых цэнтрах, калгасах, саўгасах Віцебскай і Мінскай абласцей.

Для абслугоўвання сельскіх глядачоў у летні час тэатр арганізаваў дзве брыгады артыстаў, якія ўзначалілі народныя артысты БССР Ф. Шмакаў і А. Шалег. Брыгады прабудоў на гастролях да жніўня і дадуць спектаклі ў Дрысенскім, Расонскім, Браслаўскім, Шаркоўшчынскім, Глыбоцкім і іншых раёнах Віцебшчыны.

БУДНІ АЭРОЛАГАЎ

Кожны дзень і кожную ноч у строга вызначаны час над прыгародам Брэста імкліва ўзнімаюцца ўверх вялікія лезацыяны шары. Іх запускаюць работнікі мясцовай аэрагідраметэаралагічнай станцыі, якія нясуць службу надвор'я. Яны робяць вялікую і патрэбную справу. Ад іх бездакорнай работы, дакладных аналізаў залежаць палёты самалётаў, рух паяздоў, рачных суднаў. Работнікі станцыі выступаюць добрымі дарадчыкамі і сябрамі працаўнікоў палёў. Яны расказ-

ваюць хлебаробам аб наступленні лепшых тэрмінаў сяўбы, загадзя папярэджаюць аб набліжэнні моцных вятроў, разліву рэк, пастаянна сочаць за ростам і паспяваннем сельскагаспадарчых культур. Брэсцкая станцыя аэрагідраметэаслужбы — адна з лепшых у рэспубліцы. Вось ужо сем год запар яе называюць станцыяй выдатнай якасці. Цяпер станцыяй часова кіруе Раман Фёдаравіч Фёдаравіч. Сам начальнік Фёдар Фёдаравіч Кабат знаходзіцца ў далёкай Ан-

тарктыдзе на станцыі Нова-Лазарэўскай, дзе таксама ўзначальвае аэралагічную групу. Калектыў брэсцкіх аэролагаў ганарыцца тым, што іменна аднаму з яго членаў даверана пачэснае заданне Радзімы. Работнікі станцыі трымаюць пастаянную сувязь з Кабатам. Мы знаходзімся на плячоўцы перад станцыяй. Тут пачалася падрыхтоўка да чарговага запуску радыёзонада. Старшы тэхнік Раіса Іванаўна Кабат ужо напоўніла вадародам абалонку шара. Памочнік зандыста, стар-

шы тэхнік Барыс Макаравіч заканчваў кантрольную праверку зонда. Старшы тэхнік аэролаг Зоя Пятроўна Стасюк яшчэ раз правярыла гатоўнасць апаратуры да запуску і падвясла яе да шара. Цяпер зонд гатовы да вылету. Аэролагі займаюць свае рабочыя месцы. Сеў за аўтаматычны рэгістратар сігналаў Барыс Макаравіч, хутка ўзнялася на вышку радыётэадаліта «Малахіт» Раіса Іванаўна Кабат. А праз мінуту раздаецца каманда: — Увага! Паветра! Шчоўкнулі секундамеры. На невялікім шэрым экране ра-

дыётэадаліта заскакалі дзве пары зялёных імпульсаў. Манатонна загудзелі матары радыёперадатчыка. У той жа час з эфіру пачуліся сігналы перадачы радыёзонада. Гэтыя сігналы аэролаг Барыс Макаравіч прымае на аўтаматычны рэгістратар. Але запуск радыёзонадаў, прыём іх сігналаў — толькі палавіна справы. Уперадзе застаецца яшчэ карпатлівая і выключна дакладная работа па апрацоўцы атрыманых даных. Вось так працуе невялікі дружны калектыў аэролагаў. А. ГУРЭЦКІ.

Жалезны рыцар рэвалюцыі

Да 35-годдзя з дня смерці Ф. Э. Дзяржынскага

Ф. Э. Дзяржынскі. Здымак з дамашняга архіву С. С. Дзяржынскай.

20 ліпеня 1961 года споўнілася 35 год з дня смерці выдатнага дзеяча Камуністычнай партыі і Савецкай дзяржавы, бліжэйшага вучня і паплечніка Ул. І. Леніна — Фелікса Эдмундавіча Дзяржынскага.

Усе жыццё Ф. Э. Дзяржынскага — гэта гераічны подзвіг у імя шчасця працоўных, перамогі неуміруемых ідэй марксізма-ленінізма.

Ужо з першых крокаў сваёй рэвалюцыйнай дзейнасці ў Вільні і Коўна Ф. Э. Дзяржынскі трывала стаяў на інтэрнацыяналістычных пазіцыях, змагаючыся з усякім нацыяналізмам і шавінізмам, за аб'яднанне рэвалюцыйнага рабочага руху ў Беларусі, Літве і Польшчы ў рамках адзінага агульнарасійскага рэвалюцыйнага руху, пад кіраўніцтвам адзінай Расійскай сацыял-дэмакратычнай рабочай партыі. Ф. Э. Дзяржынскі разам з Р. Люксембург, Ю. Мархлеўскім, А. Варскім і іншымі польскімі рэвалюцыянерамі стварылі рэвалюцыйную марксісцкую партыю польскага і літоўскага пралетарыяту — Сацыял-дэмакратыю Каралеўства Польскага і Літвы (СДКПІЛ), якая ў красавіку 1906 года на IV Аб'яднаным з'ездзе ў Стагольме ўвайшла ў РСДРП.

Уся біяграфія Дзяржынскага да 1917 года — гэта кіруючая рэвалюцыйная і партыйная работа ў падполлі і

эміграцыі, пастаянныя праследаванні царскай паліцыі і жандарэў, многія гады турмы і катаргі Яго шэсць разоў арыштоўвалі, тры разы ссылалі, і тры разы ён уцякаў са ссылак і з новай энергіяй браўся за рэвалюцыйную работу.

У дні Кастрычніцкага ўзброенага паўстання ў Петраградзе Ф. Э. Дзяржынскі разам з Ул. І. Леніным, пад яго непасрэдным кіраўніцтвам, забяспечваў перамогу на самых рашаючых участках сацыялістычнай рэвалюцыі. Не выпадкова ў нас у партыі і ў народзе называюць Ф. Э. Дзяржынскага героем Кастрычніцкага жалезнага рыцара рэвалюцыі.

Пасля перамогі рэвалюцыі, у гады Савецкай улады партыя пасылае Ф. Э. Дзяржынскага на самыя адказныя і рашаючыя ўчасткі дзяржаўнай работы. І ўсюды ён аддаваўся рабоце цалкам, да канца, працягваючы магутную энергію, бальшавіцкую настойлівасць і прынцыповасць, творчую ініцыятыву, найвялікшую патрабавальнасць да сябе і іншых, непрымірмасць да недахопаў у рабоце. Фелікс Эдмундавіч быў бязлітасны да ворагаў і ў той жа час выключна чуйны і ўважлівы да працоўных і асабліва да дзяцей.

Знаходзячыся на высокіх і адказных пасадах, Ф. Э. Дзяржынскі заставаўся такім жа сціплым і простым

у асабістым жыцці, якім ён быў у часе падполля. Ён неаднаразова падкрэсліваў: «Мы, камуністы, павінны жыць так, каб найшырэйшыя масы працоўных бачылі... што мы — слугі народа, што перамогай рэвалюцыі і ўладай мы карыстаемся не для сябе, а на карысць і шчасце народа». І Ф. Э. Дзяржынскі заўсёды з'яўляўся ўзорам найвялікшай сціпласці, беззапаветнага служэння партыі, народу, вялікай справе камунізма.

Ф. Э. Дзяржынскі не мог цягнуць элементарна ўгодніцтва і падхалітва і рашуча змагаўся з гэтым злом.

Аднойчы адзін са старшын мясцовай Надзвычайнай камісіі прыслаў Ф. Э. Дзяржынскаму ў Маскву пасылку з прадуктамі. Фелікс Эдмундавіч выклікаў супрацоўнікаў УНК, загадаў скласці акт аб атрыманні пасылкі і ўсе прадукты перадаць у санітарны аддзел. А сам тут жа напісаў гэтаму таварышу наступную запіску: «Паважаны таварыш! Дзякую Вам за памяць. Пасылку Вашую я перадаў у санітарны аддзел для хворых. Павінен Вам, аднак, як таварышу, паведаміць, што не трэба Вам, як старшыні НК і камуністу, ні мне і нікому б там іншаму пасылаць такія падарункі. З таварыскім прыветам Ф. Э. Дзяржынскі».

Ф. Э. Дзяржынскі працаваў па 14—16 гадзін у сут-

кі, а часам і па некалькі сутак запар, без сну і адпачынку. Ад вялікага нервовага напружання з кожным днём яго і без таго слабае здароўе надломалася.

У канцы 1922 года Фелікс Эдмундавіч паехаў адпачываць у Сухумі. На заўвагу лечачага ўрача аб тым, што яму неабходны будзе дадатковы адпачынак і сур'ёзнае лячэнне, ён адказаў:

— Так, але які партыец згодзіцца доўга адпачываць у наш гарацы час! Я вось адпачываю 4 дні і ўжо адчуваю сябе няёмка, пачынаю стамляцца ад адпачынку.

— Але ж гэта няправільна, — запярэчыў урач, — і ўсе гэтыя кнігі і паперы, якія я бачу ў вас, павінны быць вынесены, а вы нічога, акрамя Джэка Лондана, чытаеце тут не павінны. Толькі рэжым і лячэнне. Інакш вас хопіць не больш чым на 2—3 гады.

— Два-тры гады? — ціха сказаў Фелікс Эдмундавіч, — гэта тэрмін не малы, за гэты час можна многае яшчэ паспець зрабіць.

Перад адходам урача Ф. Э. Дзяржынскі паўжартам, паўсур'ёзна сказаў:

— Толькі вы, доктар, нікому не гаварыце пра 2—3 гады: няхай не радуецца ты, хто мяне не любіць, і не непакояцца ты, хто мяне любіць.

На жаль, прадказанні ўрачоў аказаліся сумна

прарочымі. Прайшло нямногім больш чым тры гады пасля гэтай размовы, і Фелікс Эдмундавіч не стала. 20 ліпеня 1926 года раптоўна памёр ад разрыву сэрца.

За гады, якія прайшлі пасля смерці Ф. Э. Дзяржынскага, у нашай краіне і ва ўсім свеце адбыліся велізарныя змены. І ва ўсіх гэтых найвялікшых здзяйсненнях ёсць дастойны ўклад такіх выдатных рэвалюцыянераў, палымяных барацьбітоў за перамогу камунізма, як Ф. Э. Дзяржынскі, памяць аб якім жыве і будзе жыць вечно ў сэрцах мільёнаў людзей.

Мемарыяльная дошка на радзіме Ф. Э. Дзяржынскага (Івянецкі раён).

Ва ўсе канцы зямнога шара

МАГІЛЕЎ. На Магілёўскай таварнай станцыі фарміруюцца незвычайныя саставы. На велізарных скрынках, размешчаных на платформах, можна прачытаць ланцужыя надпісы: «Пуніст прызначэння — Егіпет», «Пуніст прызначэння — Гана». Гэта прадукцыя магілёўскага завода «Стромашына».

На іншых платформах — магутныя пад'ёмныя краны завода Імя Кірава. Яны ідуць у Індыю на будаўніцтва буйнейшага прадпрыемства горнашахтнага абсталявання ў горадзе Дургануры. Многа родных машын адпраўляецца з Магілёва ў Трак, Італію і іншыя краіны.

Завод Імя Кірава выпускае прадукцыю і для краін народнай дэмакратыі. Нядаўна адпраўлена партыя кранаў у Венгрыю, Балгарыю, Румынію, МНР.

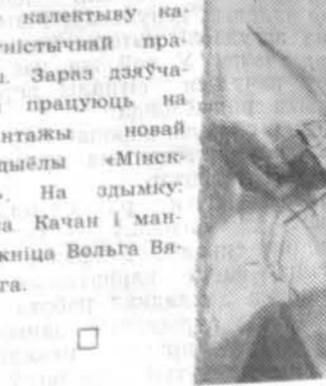
Толькі ў гэтым годзе прадукцыя заводаў Магілёва адпраўлена ў 32 краіны.

Знаходка старадрукарскіх кніг

У апусцелым касцёле ў Будславе Крыўіцкага раёна мясцовыя жыхары выявілі больш чым тысячу старадрукарскіх кніг. У цвёрдых пераплетах, на грубай паперы яны выходзілі ў XVI, XVII, XVIII стагоддзях у гарадах Беларусі, Данцыгу, Лейпцыгу, Цюрыху, Львеву, Ліне і радах іншых гарадоў Еўропы.

Знаходка дастаўлена ў Беларускі гісторыка-краязнаўчы музей, які збірае матэрыялы па гісторыі кнігадрукарства ў Беларусі. Навуковыя работнікі адабралі для сховішча найбольш каштоўныя выданні, якія даюць магчымасць атрымаць больш яснае ўяўленне аб культуры, навуцы і грамадскім жыцці таго часу.

Напрыклад, адна з кніг, у якой трактуецца пытанні матэматыкі, была выпушчана ў 1768 годзе ў Нясвіжы. Крыху пазней была надрукавана ў Полацку граматыка лацінскай мовы.

Брыгада мантажніц, якой кіруе Зіна Качан, адна з лепшых на Мінскім радыёзаводзе. Брыгадзе прысвоена ганаровае званне калектыву камуністычнай працы. Зараз дзяўчаты працуюць на мантажы новай радыёблы «Мінск-61». На здымку: Зіна Качан і мантажніца Вольга Вяльго.

ПРЫГОЖАЯ зялёная плошча, падобная на вялікі газон. Высокія стройныя будынкі наўкола. Гэта тое месца Мінска, якое з мінулага неслася назву «Камароўка». Калісьці тут была балюістая нізіна, потым яна забудавалася драўлянымі хачінамі і стала ўскрайняй горада. А сёння тут добраўпарадкаваная плошча, якой прысвоена імя Якуба Коласа. У хуткім часе ў цэнтры плошчы будзе ўстаноўлены помнік народнаму паэту.

Фасадам да плошчы размясціўся вялікі светлы будынак. Тут знаходзіцца Мінскі паліграфічны камбінат, які таксама носіць імя Якуба Коласа. Прысваенне імя беларускага песняра прадпрыемству, якое вырабляе кнігі, вельмі сімвалічна. Якуб Колас імкнуўся далучыць свой родны народ да скарбніц асветы, пісьменнасці, свабоднага культурнага жыцця. А хіба ж кнігі не нясуць нам сапраўдныя веды, вялікую культуру, асвету?

За гады свайго існавання (першая чарга паліграфкампіната пачала працаваць з 1956 года) камбінат выпусціў мільёны экзэмпляраў кніжнай пра-

дукцыі. Гатовая прадукцыя хутка пакідае сцены прадпрыемства і ідзе да чытача. Але ўзоры гэтай прадукцыі застаюцца на камбінаце. І кнігі, што стаяць сёння ў шафах у кабінетах дырэктара і галоўнага інжынера, складаюць велізарную, разнастайную і цікавую бібліятэку.

Сінія, шэрыя, карычневыя, чырвоныя, салатавыя вокладкі. Самы разнастайны стыль афармлення. Адны яркія, прывабныя, з малюнкамі на вокладках, з каларовымі ілюстрацыямі, другія строга і эканомна афармленыя. Тут стаяць вы-

данні ў некалькіх тамах, а побач тоненькія брашуры, буклеты, альбомы.

Штогод на камбінаце ідзе перавыданне падручнікаў. Падручнікі на беларускай мове выдаюцца 100-тысячнымі і нават 170-тысячнымі тыражамі. Вось радасць першакласніка — «Буквар» з каларовымі малюнкамі, а гэта «Беларуская мова», спецыяльна напісаная і выдадзеная для вучняў рускіх школ, якія жадаюць авалодаць мовай рэспублікі, у якой жывуць.

«Гісторыя БССР» — новы беларускі падручнік для сярэдняй школы, «Сельскагаспадарчае машыназнаўства» — дапаможнік для спецыяльных школ.

А колькі мастацкай літаратуры! Вось стаяць «Дрытва» Я. Коласа, «Салавей» З. Бядулі, «Люба Лук'янская» К. Чорнага, зборы твораў К. Крапівы, П. Панчанкі, «Мінскі напрамак» Івана Мележа і «Векапомныя дні» Міхася Лынькова, «У агні» І. Гурскага. Тут жа кніжкі маладых аўтараў — Івана Навуменкі «Верасы на выжарынах», Васіля Быкава «Жураўліны крык», І. Пташнікава «Зерне падае не на камень», збор твораў Янкі Брыля і пераклады на рускую мову твораў А. Кулакоўскага, Я. Скрыгіна, І. Шамякіна.

У чэрвені выйшаў з друку

буклет «Белавежская пушча». Гэта прыгожае выданне з каларовымі фатаграфіямі — сувенір, які зможа купіць падарожнік на памяць аб непаўторным куточку Беларусі. Беларускіх выданняў тут так многа, што іх не пералічыш і на вялікім газетным аркушы.

Але паліграфкампінат не абмяжоўваецца толькі беларускімі выданнямі.

Мы супрацоўнічаем з некалькімі буйнейшымі цэнтральнымі выдавецтвамі, — гаворыць дырэктар камбіната Г. Т. Мігучоў. — Камбінат выконвае заказы для Дзярж-

выдавецтва мастацкай літаратуры СССР, для вучпедвыда СССР, «Детскага міра», «Советскага пісателя». Як правіла, гэта шматтыражныя выданні вядомых савецкіх аўтараў. Выконваючы заказы для маскоўскіх выдавецтваў, часта даводзіцца сустракацца з кнігамі сваіх беларускіх аўтараў. Так, у мінулым годзе на камбінаце выдаваўся раман вядомага беларускага пісьменніка Пётруся Броўкі «Калі зліваюцца рэкі» (85.000) для аднаго з цэнтральных выдавецтваў. Зараз у вытворчасці знаходзіцца зборнік вершаў Пётруся Броўкі «А дні ідуць». Гэта заказ «Советскага пісателя». Такіх прыкладаў шмат.

Паліграфічны камбінат — прадпрыемства ўсесаюзнага маштабу. Зразумела, што такі аб'ём работы магчымы тут пры ўмове выкарыстання сучаснай паліграфічнай тэхнікі. Дастаткова прайсціся па цэхах, каб зразумець, што ручная праца тут выкарыстоўваецца ў мінімальнай колькасці. Асноўная маса набора робіцца машынамі — лінатыпамі і манатыпамі. Працэсы друкавання тэкстаў і ілюстрацый механізаваны на 95 працэнтаў. Магутныя машыны-валаты, прыпраўленыя ўмелымі рукамі, спрытна прыціскаюць друкарскія фармы да аркушаў паперы, і аўтарскі тэкст пачынае ажываць у сотнях, тысячах і сотнях ты-

сяч экзэмпляраў. Друкарскі цэх — гэта тры асобныя аддзяленні, абсталяваныя літаграфіскімі, плоскадрукарскімі і ратацыйнымі машынамі.

А для выканання складаных каларовых работ існуе спецыяльны цэх афсетнага друку з разнастайнымі афсетнымі машынамі, з абсталяванымі па апошняму слову тэхнікі фота- і хімічнай лабараторыямі. Гэта асобная галіна паліграфіі, яе прадукцыя — рэпрадукцыі, каларовыя адкрыткі, самыя складаныя ілюстрацыі.

Складаныя механізмы і машыны патрабуюць спецыяльных ведаў. Таму многія рабочыя вучацца завочна ў Маскоўскім паліграфічным інстытуце, у Ленінградскім і Львоўскім паліграфічных тэхнікумах. Выпускнікам гэтых навучальных устаноў папаўняюцца інжынерныя кадры прадпрыемства, ды і не толькі выпускнікі. Студэнты-завочнікі старэйшых курсаў часта працуюць майстрамі, напрыклад, Куціцкай, Агалава, Грачак і многія іншыя.

Як зарабляюць кваліфікаваныя рабочыя? Лінатышніка Сцяпанавя гаворыць: «Мой сярэдні заробтак — 118—120 рублёў у месяц».

Цікавімся заробткам друкароў. Друкар Бандарэнка ў сярэднім мае 150 рублёў у месяц, Важнік — 140. Друкары-афсетчыкі зарабляюць прыблізна столькі ж.

Зараз у разгары лета. Адзін за другім ідуць у водпускі рабочыя. Моладзь любіць актыўны адпачынак, таму многія едуць падарожнічаць па турысцкіх пуцёчках на Чорнаморскае ўзбярэжжа Каўказа, у Крым.

Ёсць у паліграфістаў свой дом адпачынку на малынічным беразе славутага возера Нарач. Сасновыя бары, пясчаныя пляжы, бяскрайні блакіт возера, своеасаблівае харэства роднай прыроды. З прыемнасцю праводзяць тут свой адпачынак рабочыя з сем'ямі. Пуцёўкі за 30-працэнтны кошт прадастаўляе ім фабком.

А потым зноў за працу, каб усё большая колькасць кніг з маркай Мінскага паліграфічнага камбіната ішла да чытача.

Т. КАПЫТОК.

Адказ земляку А. Сапезьку

У редакцыю «Голас Радзімы» прыйшо пісьмо. «Мне 72 гады. У Амерыцы я з 1913 г., прыехаў сюды, бо не хацеў ісці ў царскую армію. Вучыўся я 4 гады па хатах, настаўнікамі былі хлопцы, якія закончылі прыходскія школы. У той час вучыўся географіі, я памятаю, што Беларусь называлася Паўночна-Заходнім краем, у які ўваходзілі шэсць губерній: 1) Смаленская, 2) Віцебская, 3) Магілёўская, 4) Мінская, 5) Віленская, 6) Гродзенская. Я маю карту сённяшняе мае радзімы і, глядзячы на яе, я не магу зразумець, чаму яна зрабілася такой маленькай. На карце Беларусі няма Смаленскай губерні, Вілені, Дзвінска, і ўсё Беларускае пушчы. Як гэта сталася і чаму Смаленшчыну далучылі да РСФСР, Віленю да Жмудзі, Дзвіншчыну да Латвіі, а Беларускае пушчы да Польшчы. У свабодны час я хаджу да бібліятэкі ў Нью-Йорк і чытаю ў славянскім адзеле старую літаратуру, якая напісана на старытэцкіх з 1897 г., у якой напісана, што па перапісу насельніцтва Расійскай імперыі беларусаў налічваецца 10 мільёнаў 300 тысяч душ, а з перапісу СССР у 1959 г. — 8 мільёнаў і некалькі тысяч душ. Для нас, старых эмігрантаў, усё гэта зусім незразумела. Хто і чаму зрабіў такі ўчынак і дзе дзеліся людзі беларускія, якіх не прыбыло за 62 г., а адбыло, бо па старой статыстыцы беларусы найбольш былі плодныя, як і іншыя народы царскай Расіі. Я вельмі прашу редакцыю «Голас Радзімы» надрукаваць мае пытанне і даць адказ на ўсім мною напісанаме.

А. САПЕЖКА.

Нью-Йорк, Амерыка.

Выконваючы просьбу земляка, друкуем яго пісьмо поўнасцю. Адказ А. Сапезьку напісаў навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН БССР А. Хацкевіч.

Па адміністрацыйнаму дзяленню былой царскай Расіі Беларусь як адміністрацыйна-тэрытарыяльная адзінка не існавала. Вам павінна быць добра вядома, што царскі ўрад, праводзячы вялікадзяржаўную шавіністычную палітыку, падвяргаў насельніцтва нацыянальных ускраін, у тым ліку і Беларусі, цяжкаму прыгнёту. Ён выкрэсліў з ужывання нават само слова Беларусь, а яе тэрыторыю і насельніцтва раздзяліў паміж пяццю паўночна-заходнімі губернямі — Віленскай, Віцебскай, Гродзенскай, Мінскай і Магілёўскай.

Беларусаў царскія чыноўнікі пагардліва называлі «іншародцамі», а іх родная мова была афіцыйна забаронена ва ўсіх дзяржаўных установах, школах і навучальных установах. Вы і самі пішаце, што вучыліся не ў школе, а чатыры гады па хатах і вашымі настаўнікамі былі «хлопцы», якія закончылі царкоўна-прыходскія школы.

Беларускі народ, як і іншыя народы былой царскай Расіі, атрымаў права на самавызначэнне і стварэнне сваёй дзяржаўнасці толькі ў выніку перамогі Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі і ажыццяўлення на практыцы ленінскай нацыянальнай палітыкі Камуністычнай партыі. Як вы, відавочна, ведаеце, 1 студзеня 1919 года была створана незалежная Беларуская Савецкая Сацыялістычная Рэспубліка (БССР), якая ўстанавіла самыя цесныя эканамічныя і палітычныя сувязі з Расійскай Савецкай Федэратыўнай Сацыялістычнай Рэспублікай (РСФСР), а ў снежні 1922 года разам з іншымі раўнапраўнымі савецкімі рэспублікамі добраахвотна аб'ядналася ў адзіны Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

Першапачаткова, у момант утварэння, тэрыторыя БССР у адміністрацыйна-гаспадарчых адносінах дзялілася на сем раёнаў: Мінскі, Смаленскі, Віцебскі, Магілёўскі, Гомельскі, Гродзенскі і Баранавіцкі. Пазней, пры больш дакладным уліку нацыянальнага складу насельніцтва, Смаленскі раён, а таксама Вяліжскі, Невельскі і Сябежскі паветы Віцебскага раёна, у якіх большасць насельніцтва складалі рускія, былі ўключаны ў РСФСР.

У верасні 1939 года беларускі народ узяў свае заходнія раёны (якія былі насільна адарваны белапольшкімі акупантамі ў 1920 годзе) у адзінай Беларускай Савецкай сацыялістычнай дзяржаве. У цяперашні час тэрыторыя нашай рэспублікі дзеліцца на шэсць абласцей — Мінская, Гомельская, Магілёўская, Віцебская, Гродзенская і Брэсцкая. Такім чынам, сучасная БССР упершыню ў гісторыі аб'яднала ўсе спрадвечна беларускія землі, на якіх пражывае абсалютная большасць карэнных жыхароў — беларусаў.

Што датычыцца Віленска і яго наваколля, аб якім вы пішаце, то добра ж вядома, што яны спакон веку належалі літоўцам, і таму зусім натуральна, што яны ўваходзяць у склад цяперашняй Літоўскай ССР, а Віленю з'яўляецца сталіцай гэтай рэспублікі. Аналагічнае становішча і з Дзвінскім (Даугаўпілсам), які ўваходзіць цяпер у склад Латвійскай ССР.

Наогул трэба падкрэсліць, што паняцце граніц паміж свабоднымі і раўнапраўнымі сацыялістычнымі рэспублікамі, якія ўваходзяць у адзіную Савецкую дзяржаву, у пэўнай меры ўмоўнае. У СССР вось ужо больш сарака год як ліквідаваны сацыяльны і нацыянальны прыгнёт, поўнасцю і канчаткова перамог сацыялізм, пры якім усё грамадзяне, незалежна ад іх нацыянальнасці, полу, сацыяльнага становішча, месца жыхарства і г. д., раўнапраўныя, і ўсе яны ўпаўне справядліва лічаць СССР сваёй любімай сацыялістычнай Радзімай, за гонар, свабоду, незалежнасць і росквіт якой гатовы аддаць усё.

Цяпер аб колькасці насельніцтва. Паводле першага ўсеагульнага перапісу насельніцтва Расійскай імперыі 1897 года, на якую вы спасылаецеся, на тэрыторыі пяці беларускіх губерняў (Мінскай, Магілёўскай, Віцебскай, Гродзенскай, Віленскай) пражывала 8 мільёнаў 518 тысяч 247 чалавек, з іх беларусаў — 5 мільёнаў 308 тысяч 420 чалавек. У разрэзе губерняў гэта колькасць насельніцтва размяркоўвалася наступным чынам:

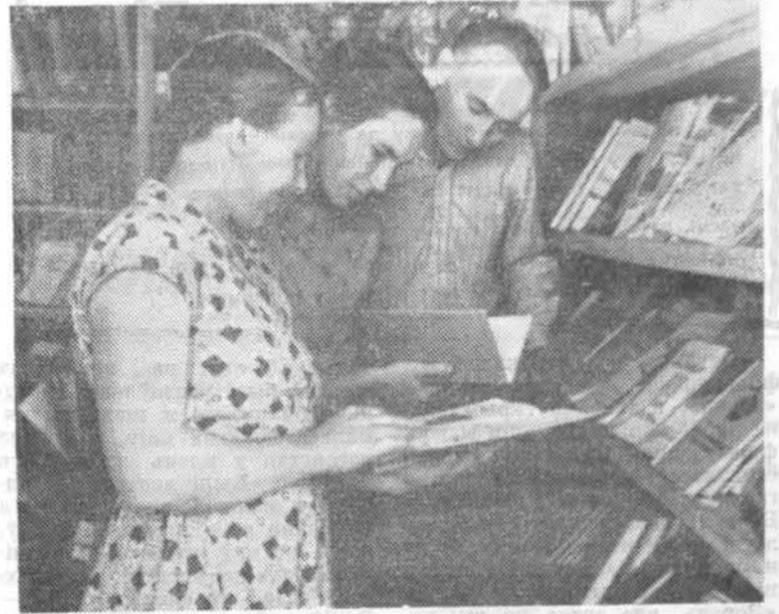
Усяго	У тым ліку беларусаў
1. Мінская	2.147.621 чал. 1.633.091 чал.
2. Магілёўская	1.686.764 > 1.389.782 >
3. Віцебская	1.489.246 > 788.599 >
4. Гродзенская	1.603.409 > 705.045 >
5. Віленская	1.519.207 > 891.903 >
Усяго:	8.518.247 чал. 5.308.420 чал.

Паводле ўсесаюзнага перапісу насельніцтва 1959 года, насельніцтва Беларускай ССР, складае 8 мільёнаў 60 тысяч чалавек, у тым ліку гарадскога — 2 млн. 475 тыс., сельскага — 5 млн. 585 тыс. чалавек.

Нягледзячы на вялікі штогадовы прырост насельніцтва Беларускай рэспублікі, яно ўсё яшчэ не перавысіла даваеннага ўзроўню. Гэта тлумачыцца тым, што ў гады мінуўшай Айчынай вайны беларускі народ, які першым прыняў на сябе удар гітлераўскай ваеннай машыны і перанёс жахі трохгадовай акупацыі, панёс вялікія ахвяры. Вялікая колькасць беларусаў загінула смерцю герояў на франтах вайны і ў партызанскіх атрадах, абараняючы свабоду і незалежнасць сваёй сацыялістычнай Айчыны. Некалькі мільёнаў савецкіх людзей, у тым ліку і беларусаў, у гады вайны былі зверскі замучаны, расстраляны або спалены фашыстамі ў печах Асвенцімы, Майданека, Бухенвальда і іншых гітлераўскіх лагерах смерці. Вам павінна быць вядома таксама, што многіх савецкіх людзей гітлераўцы вывезлі на катаргу ў Германію і іншыя акупіраваныя імі краіны Заходняй Еўропы. Прайшло 16 пасляваенных год, а значная частка гэтых людзей да гэтага часу жыве ў сілу розных прычын на чужыне і не можа вярнуцца на сваю Радзіму. Сярод гэтых людзей ёсць ня мала беларусаў.

Цяпер вам, наш чытач А. Сапезька, і іншым эмігрантам, думаецца, будзе зразумелым, куды дзваліся беларускія людзі. Дарчы, з гэтым пытаннем раю звярнуцца да Астроўскага, Абрамчыка, Станкевіча і ўсіх тых, хто дапамагаў гітлераўскім катам фізічна знішчаць беларускі народ, а цяпер верна служыць сваім новым гаспадарам.

А. ХАЦКЕВІЧ.

У кніжным магазіне Тураўскага леспрамгаса. Загадчыца магазіна М. Тарасевіч рэкамендуе кнігі пакупнікам Т. Цымбалавай і Т. Казела.

Хто пытае, той не блукае

Да мяне як да карэспандэнта «Голас Радзімы» часта звяртаюцца жыхары Докшыцкага раёна, якія маюць сваякоў або знаёмых за мяжой, у эміграцыі. Яны просяць дапамагчы іх родным вярнуцца на Радзіму або прыехаць у госці. Многія просяць растлумачыць землякам і сваякам за мяжой, што людзям, якія вярнуліся ў Савецкі Саюз, і іх родным нічога не пагражае.

Многія грамадзяне з-за мяжы пытаюцца ў сваякоў з нашага раёна, ці прыязджаў хто з эміграцыі ў Докшыцкі раён.

Мне хочацца раскажаць вам, пражываючым на чужыне выхадцам з Докшыцкага раёна, аб жыцці вашых землякоў і адказаць на тых пытанні, якія вас цікавяць. Тыя, хто пакінуў Радзіму пры царызме або ў перыяд буржуазнай Польшчы, амаль і не ўяўляюць сабе ўсіх змен, якія адбыліся на іх бацькаўшчыне, асабліва за гады Савецкай улады. Ды і тыя, хто апынуўся за мяжой у час другой сусветнай вайны, таксама мала ведаюць аб сваёй Радзіме.

Адыходзяць у небыццё цэпра і нястача, панавалі ў вёсцы. У хаты сялян прыйшлі дастатак, святло і радасць. Цяпер ніхто не баіцца заўтрашняга дня. Непрацаздольныя і інваліды забяспечаны паўднёвымі пенсіямі.

Да паслуг дарослых і дзяцей школы, клубы, хаты-чытальні, бібліятэкі, бальніцы, дзіцячыя сады і яслі. Зараз у нас працуе дзевяць сярэдніх, некалькі дзесяткаў сямігадовых і пачатковых школ.

Лёля Іванаўна Каросцік, якая жыве ў ЗША, не пазнала б сваёй роднай вёскі Барсукі. Яна вырасла амаль удава, уздоўж шырокай вуліцы выстраіліся прыгожыя новыя дамы. У вёсцы электрычнасць, радыё, магазін, сямігадовая школа, прасторны клуб, хата-чытальня. Шмат яе аднавіскаўцаў працуюць настаўнікамі ў школах раёна. Гэта Баляслаў Кажарновіч, Франц Вайцяховіч,

Валянціна Грыгаровіч, брат Лёлінай сяброўкі Ждановіч. Усе яны шлюць ёй шчырае прывітанне, а таксама і вам, жыхары далёкай Аўстраліі — Курдзюка Віктар і Мітуровіч Станіслаў.

За пасляваенны перыяд у раён вярнулася многа людзей, якія доўгі час бадзяліся на чужыне. Усе яны забяспечаны жыллем і работай і жывуць, як усе людзі.

У мінулым годзе да нас прыязджалі ў госці са Злучаных Штатаў Амерыкі эмігранты Зянько і Завадскі. На старонках газеты «Голас Радзімы» яны дзяліліся сваімі ўражаннямі ад сустрэч на Радзіме.

Назаўсёды вярнуліся дамоў Дзмітрый Хілько з Англіі і Юльян Трус з Чылі. Зараз яны жывуць і працуюць у сваім раёне.

У Дзмітрыя Хілько ёсць уласны дом.

— На Захадзе, — гаворыць ён, — аб Радзіме ведаюць мала. Розныя антысавецкія газеткі сеюць сярод сваіх чытачоў жахі, выдумваюць розныя небыліцы, быццам прыязджаючых у Савецкі Саюз вывоззяць у Сібір. А мяне ж, як бабыце, ніхто туды не саслаў. Жыву там, дзе нарадзіўся, працую шафёрам, і ніхто мяне не дакарае за тое, што быў за граніцай. Так жывуць усе тыя, хто вярнуўся.

Развітваючыся з намі, Хілько сказаў:

— Я вельмі рад, што магу перадаць праз «Голас Радзімы» сваё прывітанне суайчыннікам, якія яшчэ знаходзяцца далёка ад бацькаўшчыны. Хто з іх будзе чытаць гэтыя радкі, няхай ведае, што на Радзіме зараз ідзе велізарнае будаўніцтва. І калі хто-небудзь з іх захоча больш падрабязна ведаць аб маім жыцці, аб жыцці раёна, то няхай пішуць праз газету «Голас Радзімы», і я з задавальненнем адкажу на ўсе пытанні. А хто пытае, той не блукае.

Р. ЛУБАЧКА.

Аўтобус падыходзіць да вёскі Эйсмонтаў, што ў Бераставіцкім раёне. Справа пад высокімі паветкамі выстраіліся самаходныя камбайны, бульбаўборачныя машыны і іншая сельскагаспадарчая тэхніка. Далей відаць пілары і жывёлагадоўчы гарадок. Злева красуецца новы Палац культуры, парк, нядаўна пабудаваны радзільны дом і дзіцячыя яслі.

— Многа набудавалі, — заўважыў малады чалавек ў салдацкім шынялі. — Недарма пісалі: прыедзеш, роднай вёскі не пазнаеш.

— Правільна пісалі, — дадала пажылая жанчына, — калгасу і не такое пад сілу. Раней Эйсмонтаў ніякім не адрозніваліся

На берагах Верацеі

ад іншых заходнебеларускіх вёсак. Убогія хаты з паделпаветымі вокнамі, усюды бруд, галечка, хваробы. Цяжка было знайсці пісьменнага чалавека. Асноўнымі прыладамі хлебаборбы былі саха, серп ды цэп.

— У вечнасць кануў той час, — кажа старшыня калгаса Андрэй Варанецкі. — Цяпер і жыццё не тое, і людзі іншыя.

У калгасе вырасталі свае кваліфікаваныя спецыялісты, ёсць магутная айчынная тэхніка. Гаспадарка вядзецца на навуковай аснове. Толькі за апошнія гады асвоена 500 гектараў тарфянікаў і

забалочаных зямель, створана буйная насенная гаспадарка, фабрыкі ўгнаенняў. Усё гэта забяспечвае высокую і ўстойлівую ўраджайнасць. Добра прыжыліся тут і даюць высокі ўраджай цукровыя буркі, кукуруза.

Растучая эканоміка гаспадаркі забяспечвае высокую заробкі працаўнікоў вёскі. За працадзень калгаснікі атрымліваюць па некалькі кілаграмаў збожжа, бульбы, не лічычы цукру, грошай і фуражу для хатняй жывёлы. Вялікія сродкі гаспадарка адпускае на капітальнае будаўніцтва і культурныя патрэбы, якія ў корані пе-

ратвораць аблічча вёскі.

Возьмем Рамуцеўцы. У першую і другую сусветныя войны вёска была амаль поўнасцю спалена. Папаліліся жыццём многія яе жыхары. І вось зараз гэта вёска перажывае трэцяе нараджэнне. На месцы перакошаных хацінак з'явіліся дабротныя дамы, крытыя шыферам і чарапіцай. У агародах разбітыя кветнікі, пасаджаныя фруктовыя дрэвы. Праз усю вуліцу праляглі шаша і вадаправод. Люба паглядзець!

На паўночным канцы вёскі вырастае жывёлагадоўчы гарадок з

высокай воданепарнай вежай, на паўднёвым — з'явіліся прыгожыя будынкі сямігадовай школы і брыгаднага клуба з бібліятэкай, пачалася будова новай вуліцы, узводзіцца магазін. На беразе Верацеі выкапаны катлаван для абсталявання воднага басыйна.

Змяняюць сваё аблічча таксама вёскі Валатынь, Каянеўцы, Трацьякі і іншыя. У кожнай вёсцы электрычнае святло. Многа докарацыйных і фруктовых дрэў. Калгаснікі два разы ў тыдзень глядзяць кіно.

З кожным годам прыгажэе жыццё хле-

баробаў. Вось сям'я радавога калгасніка шафёра Станіслава Іванавіча Ядкоўскага з Эйсмонтаў. Яго дамашняя сядзіба — гэта сапраўды куточак Беларускай флары і фауны. Каля сядзібы прыгожа растуць каштаны, ліпы, у кветніку — бэз, ружы, язмн. У садзе яблыні, грушы, вішні і іншыя фруктовыя дрэвы. Станіслаў таксама вялікі паляўнічы. У яго пакоях — чучалы вавёркі, каршун і іншыя мясцовыя жывёл і птушак. Або ўзяць сям'ю Станіслава Бурневіча. Пры панскай уладзе ён і жонка батрачылі, а зараз, працуючы ў

калгасе, жывуць у поўным дастатку. Не так даўно іх дзеці — сын і дачка — скончылі маскоўскія вышэйшыя навуковыя ўстановы і зараз працуюць у сталіцы. Астатнія чацвёра дзяцей працягваюць вучобу ў мясцовай школе.

Многа цікавага можна раскажаць аб перадавой у раёне дзярцы Марыі Багдан, братах-механізатарых Бруханскіх і многіх іншых.

А калі на зямлю спускаецца вясёлы зморк, абалал Верацеі ярка ўспыхваюць электрычныя агні, асвятляючы радаснае і шчаслівае жыццё працаўнікоў Беларускай вёскі.

А. Касенка.

Калгас «Гвардыя» Бераставіцкага раёна.

Матч стагоддзя

Два дні на Цэнтральным стадыёне імя Ул. І. Леніна ў Маскве праходзіла традыцыйная сустрэча лёгкаатлетаў Савецкага Саюза і Злучаных Штатаў Амерыкі. Лёгкаатлеты гэтых дзвюх дзяржаў вядомыя як мацнейшыя ў свеце. Іх паядыні заўсёды праходзіць у напружанай спартыўнай барацьбе, нараджаючы новыя спартыўныя рэкорды. Так было і на гэты раз.

Новымі сусветнымі рэкордамі былі адзначаны спаборніцтвы па эстафетнаму бегу 4x100 метраў у мужчын і жанчын.

У жаночай эстафете першыя тры этапы вылі савецкай спартсменкі. Аднак на апошнім этапе трохразова алімпійская чэмпіёнка Вільма Рудольф здолела закончыць бег першай і прынесла амерыканскай камандзе сусветны рэкорд—44,3 секунды. Вынік каманды СССР—44,5 секунды—новы рэкорд СССР і Еўропы.

У мужчынскай эстафете перамагла таксама амерыканская каманда з новым сусветным рэкордам—39,1 секунды. Каманда СССР паказала час 39,4 секунды—новы рэкорд СССР і Еўропы.

Фенаменальны вынік у кіданні дыска паказала савецкая спартсменка Тамара Прэс—57 метраў 43 сантыметры. Гэта новы сусветны рэкорд, які на 28 сантыметраў перавышае не ранейшае дасягненне.

З новым сусветным рэкордам закончылася спаборніцтва скакуноў у даўжыню ў мужчын і жанчын. У мужчын перамог негр Ральф Востан—8 метраў 28 сантыметраў. Сярод жанчын на першае месца выйшла савецкая спартсменка Таціна Шчалканова—6 метраў 48 сантыметраў.

Захапляючае відовішча наглядзі дзесяткі тысяч гледачоў, калі ў спаборніцтва ўступілі скакуны ў вышыню. Восем планка на вышыні 2 метры 19 сантыметраў. Масквіч Валерыя Брумел узяў пераходку з першай спробы, амерыканец Джон Томас—з другой. І тут пачаўся дождж. Планка падмаецца на вышыню 2 метры 24 сантыметры. Томас тройчы спрабуе ўзяць пераходку, але беспаспяхова. На трэцім спробе Валерыя Брумел нібы птушка праносіцца над планкай. 2 метры 24 сантыметры—новы сусветны рэкорд па скачках у вышыню.

Наша зямлячка Марыя Іткіна выйграла бег на 200 метраў, Пётр Балотнікаў—на 5.000 метраў. Савецкія спартсмены Э. Аволіна і В. Цыбуленка перамаглі ў кіданні капя. Ю. Куцінка быў мацнейшым сярод дзесяціборцаў. Матч жаночых каманд закончыўся перамогай перамогай каманды СССР з лікам 68:39, у мужчын перамаглі амерыканцы—124:111.

У агульным заліку, які ў дзвюх папярэдніх сустрэчах, перамаглі савецкія спартсмены.

М. К.

«НТС» — арганізацыя, якая творыць свае брудныя справы на сродкі разведкі адной замежнай дзяржавы. Гэта яны скідаюць парашутыстаў з мэтай шпіянажу і дыверсій на тэрыторыю Савецкага Саюза. Іх хлопчыкі бегаюць за савецкімі турыстамі, а Наташа Весаляўская і Аня Квяткоўская, якія скончылі Лювэнскі ўніверсітэт і прысвяцілі сябе «палітыцы», бегаюць за савецкімі матросамі, каб усунуць ім у кішэні брудныя лістоўкі.

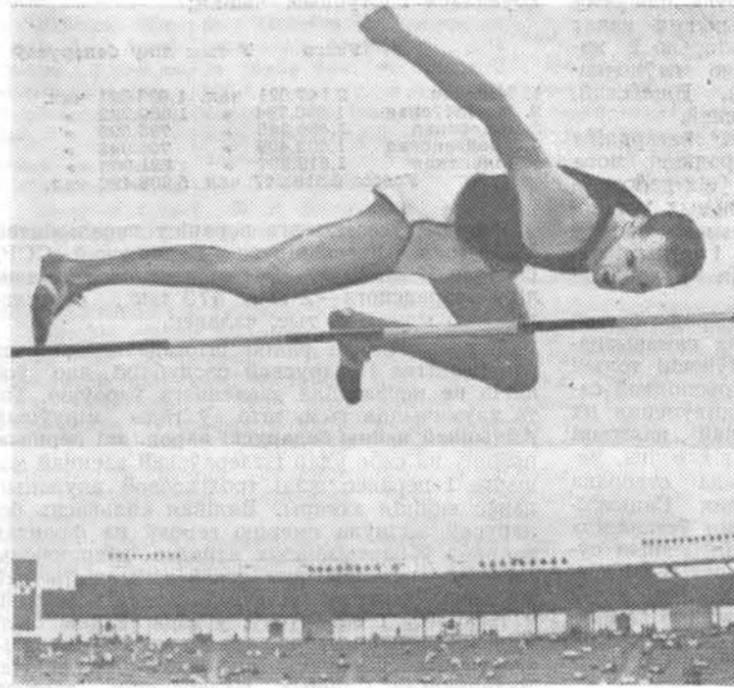
Арэхаў са сваім часопісам «Вартавы», Барыс Саланевіч і многія іншыя — усе яны працуюць у адным і тым жа напрамку, аднымі і тымі ж метадамі. Бруд, паклёп на нашу Радзіму і савецкі народ — іх улюбёны сродак. Мэта іх адна — утрымаць так званую іміграцыю пад сваім уплывам, не даць ёй магчымасці пачуць праўду аб Савецкім Саюзе. Для гэтага ўжываецца і запалохванне. Чытка савецкіх газет лічылася святатацтвам, а чалавек, які чытае савецкія газеты, быў асуджан на вечную катаргу ў бельгійскіх шахтах — шляхі для выезду для яго былі закрыты.

11 мая 1950 года на 6-й шахце на недагляду адміністрацыі

адбыўся выбух, 42 чалавекі, якія працавалі ў 27 забой і прылягаючых да яго штрэках, загінулі. Сярод загінуўшых 25 чалавек былі малімі суайчынікамі. Настрой яшчэ больш пагоршыўся. Але к гэтаму часу праяснілася пытанне з выездам у іншыя краіны.

Што гнала нас у гэтыя краіны? Чаму нам ніколі і нідзе не сядзелася? Калі б мяне спыталі аб гэтым некалькі год таму назад, мне, бадай, было б цяжка адказаць на гэта пытанне. І толькі цяпер, калі я дайшоў што называецца «да ручкі», я зразумеў, што тая няўсёдлівасць, тое імкненне кудысьці паехаць было нішто іншае, як сум на Радзіму, па свайму народу, па сваіх блізкіх, родных і знаёмых. Чалавек, які нарадзіўся і вырас у роднай зямлі, не можа забыць сваёй маці-Радзімы таксама, як не могуць забыць дзеці маці сваю, што выкарміла іх грудзьмі.

11 мая 1950 года на 6-й шахце на недагляду адміністрацыі

Рэкордны скачок Валерыя Брумеля.

У нацыяналістычным друку за мяжой часта друкуюцца артыкулы, у якіх усхваляюцца райскія ўмовы працы на напіталістычных прадпрыемствах. Як гэта выглядае ў сапраўднасці, гавораць пісьмы нашых землякоў.

Пісьмы М. К. мы ўжо друкавалі ў №№ 35 (520), 53 (538). «Этуаль» — яго наступны ліст да нас у рэдакцыю.

«Этуаль» у перакладзе з французскай мовы азначае «зорка», а таксама скрыжаванне дарог або вуліц, якія маюць форму зоркі. Пад такой назвай ёсць лагер, размешчаны паміж гарадамі Марлане і Шапель у Бельгіі. Тыя, хто жыў у гэтым лагера, памятаюць, што ў ім ніяка нічога пазычнага і да яго ніяк не падыходзіць назва «Зорка», але затое да яго падыходзіць іншае вызначэнне — скрыжаванне дарог. У многіх з нас яшчэ свежыя ў памяці гэтыя дарогі, па якіх мы кожную раніцу разыходзіліся ў розныя бакі: хто ў «Сант-Арцюр», хто на 7-ю, а хто на 5-ю шахты ў Тразію.

Лагер «Этуаль» быў такім жа, як і многія іншыя лагеры, раскіданыя ў розных частках Бельгіі, з тым толькі адрозненнем, што ў некаторых лагерах баракі былі жалезныя, у форме разрэзанага папалам бочак, дзе летам была няцярпная гарачыня, а зімой — холад, а ў «Этуаль» баракі былі неакрэсленай формы, зробленыя з цэглы, дрэва і паперы. Пачынаючы ад даху і да фундамента, яны былі пакрыты толем і вугальным пылам, а цэментныя падлогі і маленькія акенцы нагадвалі камяню.

Непасрэдна да лагера прымыкала сартыроўка, на якую няспынным патокам з шахты «Сант-Арцюр» ішлі, бразгаючы ланцугамі, напоўненыя вугалем ваганеткі. Пыл, шум і грукат канвеера не спыняліся да позняга вечара. Такое было наша квартэрнае жыллё.

Цэнтральны Басейн, у якім я працаваў, лічыўся адным з лепшых вугальных басейнаў у Бельгіі. Але і там вугаль здабываўся старымі адсталымі ме-

тадамі. Толькі на некаторых шахтах былі пастаўлены лябёдкі, у большасці ж шахт прымянялася конская цяга, а падача ваганетак у кледз адбывалася ўручную. Былі паветраныя адбойныя малаткі, але вугальнага камбайна я не толькі не бачыў, але і не чуў пра яго. Адсутнічала тэхніка бяспекі. На шахтах, дзе працавала 1.500—2.000 рабочых, не было нават і медыцынскай сястры. Нізкую адплату працы яшчэ больш зніжала сістэма штрафаў. Штрафавалі за кожную дробязь: за невыкананне нормы, за грубае слова, сказанае штэйгеру.

Да вясны 1948 года жыццё ў лагера ішло адносна спакойна. Але пачынаючы з ліпеня 1948 года, у наш лагер пачалося літаральна паломніцтва. Спачатку сектантаў ад рэлігіі — у выглядзе «сведка Іеговы» і «батыстаў», а пазней «сектантаў ад палітыкі». І тыя і другія ганяліся за нашымі душамаі, а як прынаду выкарыстоўвалі абяцанне аказаць дапамогу пры пераездзе за акян. Ніяка чаго граха таіць, многія з нас папаліся на гэту вудачку.

Першымі ў нашым лагера паявіліся паны Будэрацкі і Пурькск. Яны прадстаўлялі на першы погляд нявінную арганізацыю — камітэт узаемадапамогі «ДП», на самай справе гэта арганізацыя была нічым іншым, як адраджэннем славутага ўласаўскага руху. Гэтыя малойчыкі сабралі да 3-х тысяч членаў, якія плацілі не толькі членскія ўзносы, але і ўзносы за пераезд у Канаду і Аўстралію. Арганізацыя праіснавала каля года, але акцыя з Канадай і Аўстраліяй правалілася, і яна лопнула, як мыльная бурбалка.

Бывалі Парэмскі і Лушнікаў — прадстаўнікі так званых

3 днём

Некалькі дзён назад здаў сваю першую канцэртную праграму нованароджаны творчы калектыў—Гродзенскі самадзейны ансамбль песні і танца.

Адразу ж пасля адкрыцця залісны ўвагу гледачоў прыцягнула неспавяная свежасць касцюміроўкі ансамбля, якая ўдала гарманіруе з маладосцю яго ўдзельнікаў.

Цёпла і непасрэдна прагучала адрасаваная гледачам «Прывітальная песня» (словы і музыка А. Шыдлоўскага). З яе і завязаліся нябачаныя ніткі творчага кантакту выканаўцаў з перапоўненай залай.

Цвітуць сланечнікі. Фотазвод Ул. Дагаева.

нараджэння

Зладжана гучаць песні «Нёман» (словы А. Астрэйкі, музыка Н. Сакалоўскага), «Гродзенскі вальс» (словы і напеў А. Шыдлоўскага) і інш., радуець вока поўныя творчыя знаходкі танцы «Казачок» і «Лявоніха».

Галоўны нумар другога аддзялення — «Песня аб Леніне», якая з'явілася кульмінацыяй усёй канцэртнай праграмы. Такага глыбокага пранікнення ў змест гэтай выдатнай песні нам не даводзілася сустракаць раней нават у вядомых прафесіянальных хораў. Добра прагучалі украінская народная песня «Гэй, видно село» (апрацоўка М. Калэсы) і польская — «Марыся».

Высокае выканаўчае майстэрства паказала мужчынская група нават у тым абмежаваным рэпертуары, які быў падрыхтаваны для канцэрта (беларуская народная песня «Зелянеюць лугі» і «Чайкі» Б. Макравасова). З танцаў у другім аддзяленні неабходна адзначыць польскі «Траяк».

Кіраўніцтва ансамбля прарабіла плённую працу. Мастацкага кіраўніка А. Чопчыца мы даўно ведаем як энергічнага арганізатара, здольнага харавіка па яго паспяховай працы ў іншых калектывах — Ганцавіцкім і Пінскім. І на гэты раз ён паказаў сябе ўдумлівым хормайстрам-дырыжорам.

Л. Ляшэнка, якая ўзначальвае танцавальную групу ансамбля,

парадавала пастаноўкай цікавых танцаў, а мастак Л. Баразна — сваімі плённымі пошукамі новых фарбаў і форм у беларускім нацыянальным адзенні.

Вялікую карысць прынеслі гродзенскаму калектыву кансультацыі знаўцаў сваёй справы — хормайстра А. Валынчыка і балетмайстра І. Хвораста. Не менш плённым аказалася супрацоўніцтва ансамбля з самадзейным кампазітарам рэспублікі А. Шыдлоўскім. Яго новы «Гродзенскі вальс» знойдзе сваіх выканаўцаў у самадзейных і прафесіянальных калектывах.

Поўны энергіі і маладога творчага запалу ансамбль з'яўляецца сур'ёзным канкурэнтам (у добрым разуменні гэтага слова) не толькі лепшым самадзейным, але і некаторым прафесіянальным калектывам.

Адразу ж пасля здачы канцэртнай праграмы Гродзенскі ансамбль выехаў у першае гасцёральнае падарожжа ў Беластоцкае ваяводства (ПНР). Усе пяць канцэртаў, з якімі ансамбль выступіў у Беластоку, Гайнаўцы, Ломжы, Сакулцы і Эльцы, прайшлі з вялікім поспехам.

У недалёкім будучым з самабытнай творчасцю маладога Гродзенскага ансамбля здолеюць пазнаёміцца і жыхары беларускай сталіцы.

Г. ЦІТОВІЧ,
народны артыст БССР.

Вёска змянілася

Добры дзень, дарагія і добрыя людзі, грамадзяне горада Мінска! Прыўтанне і вялікае дзякуй вам за вашы добрыя адносіны да нас, турыстаў. Яшчэ раз выказваем вам сардэчную ўдзячнасць за вашу адкрытае сэрца, за дапамогу ў наведанні роднай вёскі.

Вёска вельмі змянілася к лепшаму, нягледзячы на тое, што перажыла гітлераўскі напад. Я памятаю, як я працавала на вёсцы, а цяпер зусім не тое. Я спытала сястру, ці хацела б яна вярнуцца да старога жыцця. Яна мне адказала: «Што ты, сястрычка, гэта была катарга, а не жыццё. Цяпер мы не мучаемся, як пры панах. Ды, акрамя таго, хто б мог падумаць, што з нашай вёскі будучы інжынеры, настаўнікі, дактары і г. д. А вось зараз у кожнай вёсцы ёсць на некалькі вучоных маладых людзей, і ўсё больш і больш моладзі імкнецца, каб кім-небудзь быць і чаму-небудзь навучыцца».

З гэтым будзьце здаровы. Сардэчна дзякуем за клопаты аб нас членам Беларускай сэкцыі Камітэта за вяртанне на Радзіму і развіццё культурных сувязей з суайчынікамі і рэдакцыі «Голасу Радзімы». Прывітаем і вашу газету на беларускай мове.

ЗША.

В. К.

ДЛЯ ЗАХОДНЯЙ ЕУРОПЫ
Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па сярэднеэўрапейскаму часу:
На сярэдняй хвалі 227 метраў (ці 1322 кілагерцы) з 6 да 7 гадзін, з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30; на кароткай хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) з 6 да 7 гадзін. Па нядзелях: на хвалях 30,83 метра і 227 метраў з 6 да 9 гадзін і з 10 да 13 гадзін; на сярэдняй хвалі 227 метраў з 16.00 да 17.00 і з 21.00 да 21.30;
НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ
Па нядзелях — ад 8 гадзін да 8 гадзін 30 минут па сярэднеэўрапейскаму часу на хвалі 30,83 метра (ці 9730 кілагерцаў) і на сярэдняй хвалі 227 метраў.
ДЛЯ ЗША І КАНАДЫ
Слухайце штодзённа нашы радыёперадачы па нью-йоркскім часу: з 19.30 да 20.30 на хвалях: 25,08 метра (ці 11 960 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9 665 кілагерцаў), 31,04 метра (ці 9 665 кілагерцаў).
НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ
Па суботах — ад 20 гадзін да 20 гадзін 30 минут па нью-йоркскім часу на кароткіх хвалях 25,08 метра (ці 11 960 кілагерцаў), 31,23 метра (ці 9 665 кілагерцаў), 31,04 метра (ці 9 665 кілагерцаў).
НАШ АДРАС
Мінск, праспект імя Сталіна, 77
Дом друку, пакой № 20. Для пісьмаў (für Briefe): Minsk, Postschlossfach № 14.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.